

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของชาวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการไปทำงานต่างถิ่น โดยได้นำเอาแนวความคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการย้ายถิ่นมาประกอบในแนวทางการศึกษาและใช้วิธีการทางสถิติคือการทดสอบไคสแควร์ในการทดสอบว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น พร้อมทั้งใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภทในการหาสมการจำแนกประเภทกลุ่มคนออกเป็น ๒ กลุ่มคือกลุ่มที่คิดไปทำงานต่างถิ่นกับไม่คิดไป ซึ่งวิธีการนี้ทำให้ทราบถึงลำดับอิทธิพลของตัวแปร และทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น

การวิจัยนี้ได้ข้อมูลจากการสำรวจของโครงการสำรวจแรงงานชนบทในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งเป็นโครงการภายใต้ความรับผิดชอบของกองวิชาการและวางแผน กรมแรงงาน และได้ทำการเลือกข้อมูลจากโครงการนี้มาเพียงบางส่วนเท่านั้น จากข้อมูลตัวอย่างของกลุ่มคนที่คิดไปทำงานต่างถิ่น ไม่คิดไปและไม่ทราบ ๒,๖๒๔ ราย

ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่นของชาวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้คือ

๔.๑ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

จากการกำหนดปัจจัยทางเศรษฐกิจออกเป็นตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ รายได้ทั้งปีและรายได้ของครัวเรือน พบว่าตัวแปรทั้ง ๒ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น โดยการทดสอบไคสแควร์ แต่เมื่อนำมาหาสมการจำแนกประเภทโดยทำการคัดเลือกแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรชุดที่ดีที่สุด เพื่อใช้จำแนกกลุ่มคนออกเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มที่คิดไปทำงานต่างถิ่น และไม่คิดไปปรากฏว่าตัวแปรทั้ง ๒ นี้ไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางความคิดในการไปทำงานต่างถิ่น แต่จากค่าเฉลี่ยของทั้ง ๒ กลุ่มพบว่า รายได้เฉลี่ยในกลุ่มที่คิดไปเท่ากับ ๔,๐๓๓.๒๒ บาทต่อปี



ในขณะที่กลุ่มไม่คิดไปมีรายได้เฉลี่ยต่อปีเป็น ๖,๕๓๐ บาท และรายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยในกลุ่มคิดไปเป็น ๑๔,๒๖๒.๒๖ บาทต่อปี กลุ่มไม่คิดไปทำงานต่างถิ่นมีรายได้เฉลี่ย ๒๑,๔๒๔.๐๘ บาทต่อปี พบว่ารายได้ในกลุ่มที่ไม่คิดไปโดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าในกลุ่มคนที่คิดไป นั้นหมายความว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุให้คนมีทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่นโดยมีความคิดว่าจะไปหรือไม่ไปแตกต่างกัน แต่ไม่มีอิทธิพลมากพอในการจำแนกทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น ๆ

๔.๒ ปัจจัยทางประชากรและสังคม

จากการศึกษานี้พบว่า บุตรที่ยังไม่สมรสของหัวหน้าครัวเรือนและเพศ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยไปสู่กลุ่มที่คิดไปทำงานต่างถิ่น นั้นหมายความว่าบุตรที่ยังไม่สมรสนั้นมีแนวโน้มที่คิดไปทำงานต่างถิ่น สำหรับเพศก็เช่นกัน เพศชายมีแนวโน้มที่คิดไปทำงานต่างถิ่นมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาถึงสถานภาพการมีงานทำ : กลุ่มคนที่กำลังว่างงาน มีความสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มคนที่คิดไปทำงานต่างถิ่นคือมีแนวโน้มที่คิดไป แต่ในขณะที่กลุ่มไม่ได้ทำงานกลับมีทิศทางความสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มที่ไม่คิดไปทำงานต่างถิ่น และสำหรับความต้องการทำงานมากขึ้น กับความต้องการฝึกอาชีพ ทั้ง ๒ ตัวแปรนี้มีทิศทางความสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มที่คิดไปทำงานต่างถิ่น อาจเนื่องจากว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความคิดที่จะแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต ต้องการปรับปรุงและแสวงหาแนวทางชีวิตที่ดีที่สุด จึงทำให้อาจคิดไปทำงานต่างถิ่นถ้าสภาพในถิ่นใหม่เมื่อเปรียบเทียบกับถิ่นเดิมแล้วมีสภาพและเงื่อนไขที่ดีกว่า

สำหรับตัวแปรทางด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุ จำนวนเดือนที่ทำงานในรอบปี ต่างมีทิศทางความสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มที่ไม่คิดไปทำงานต่างถิ่น ทั้งนี้เพราะว่าอายุนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น บุคคลที่มีอายุมากมีแนวโน้มไม่คิดไปทำงานต่างถิ่น เพราะไม่กล้าเสี่ยงที่จะไปประสบปัญหาหรือทำงานใช้แรงกายในท้องถิ่นใหม่ เมื่อพิจารณาถึงจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่าถ้าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีมากขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะไม่คิดไปทำงานต่างถิ่น อาจเนื่องจากเป็นครัวเรือนขนาดใหญ่ ไม่สะดวกในการเคลื่อนย้ายและอาจเป็นเพราะได้ตั้งหลักฐานมั่นคงในท้องถิ่นเดิมไว้แล้วจึงไม่คิดที่จะไปแสวงหาที่ทำกินใหม่ ส่วนจำนวนเดือนที่ทำงานในรอบปีนั้น พบว่ายิ่งแรงงานมีจำนวนเดือนทำงานมากเท่าไรก็จะมีแนวโน้มไม่คิดไปทำงานต่างถิ่น เหตุเพราะว่ามีงานทำตลอดเวลาแล้ว ทำให้มีรายได้พอเลี้ยงชีพโดยไม่ต้องไปแสวงหางานในถิ่นอื่น ๆ อีก ส่วนปัจจัยทางประชากรและสังคมอื่น ๆ เช่นสถานะของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือนโดย

เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือสามีภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ทั้ง ๓ กลุ่ม ไม่มีอิทธิพลหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางในการจำแนกทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น

๔.๓ ลักษณะทางประชากรบางประการที่เกี่ยวข้องกับผู้คิดไปทำงานต่างถิ่น

พบว่าในกลุ่มผู้คิดไปทำงานต่างถิ่น ๒๐๖ คน มีอายุโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๒๖.๔๒ ปี และมีอายุระหว่าง ๑๖-๓๐ ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ แสดงว่าผู้คิดไปทำงานต่างถิ่นอยู่ในวัยหนุ่มสาวมากกว่าวัยอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะอายุถือว่าเป็นการเลือกสรร คนหนุ่มสาวมีโอกาสที่จะเสี่ยงไปทำงานต่างถิ่นได้ดีกว่าคนมีอายุและมีศักยภาพในการทำงานมากกว่า นอกจากนั้นเพศของผู้คิดไปทำงานต่างถิ่นเป็นเพศชายถึงร้อยละ ๖๘.๔ และเพศหญิงร้อยละ ๓๑.๖ เพราะเพศชายมีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการย้ายถิ่นได้ดีกว่าเพศหญิง และมีความกล้าเสี่ยงต่อการไปทำงานต่างถิ่น ในด้านสถานภาพสมรสพบว่าร้อยละของผู้ที่เป็นโสดเท่ากับ ๕๕.๘ และผู้สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่เป็นโสดมีโอกาสเคลื่อนย้ายแรงงานได้มากกว่าผู้สมรสแล้ว และอาจเป็นเพราะว่าผู้เป็นโสดมักอยู่ในวัยหนุ่มสาวมากกว่าวัยอื่น ๆ ทำให้คิดไปตั้งหลักฐานหรือมีครอบครัวโดยต้องการแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง

เหตุผลของผู้คิดไปทำงานต่างถิ่นสูงสุดร้อยละ ๔๔.๗ เพราะต้องการมีรายได้เพิ่ม รายได้เดิมไม่เพียงพอ สำหรับงานที่คิดจะไปทำส่วนใหญ่ร้อยละ ๑๘.๓ ต้องการไปทำงานเป็นพนักงานโรงงานหรือรับจ้างตามโรงงาน เพราะส่วนใหญ่ชาวชนบทเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ต้องทำงานที่ใช้แรงกาย โดยคิดไปทำงานภายในจังหวัด เดิมร้อยละ ๓๐.๓ ต้องการไปทำที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งงานใหญ่ มีอาชีพมากมายร้อยละ ๒๖.๔ และร้อยละ ๒๓.๔ ไม่มีจุดหมายโดยไปทำที่ไหนก็ได้ นอกนั้นคิดไปทำที่อื่น ส่วนระยะเวลาที่คิดไปทำงานส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๘.๗ ตอบว่าไปทำงานชั่วคราว

๔.๔ ข้อเสนอแนะ

๔.๔.๑ จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้คนชนบทมีแนวโน้มที่คิดไปทำงานต่างถิ่น และมีอิทธิพลมากพอที่ใช้จำแนกประชากรเป็น ๒ กลุ่มคือกลุ่มที่คิดไปทำงานต่างถิ่นและไม่คิดไปทำงานต่างถิ่น ได้แก่ บุตรที่ยังไม่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน เพศชาย สถานภาพการมีงานทำ โดยกำลังว่างงาน ความต้องการทำงานมากขึ้น ความต้องการฝึกอาชีพ จะเห็นได้ว่าเป็นคนในวัยหนุ่ม ที่มีความต้องการทำงานรวมทั้งเป็นผู้ที่มีความคิดในการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในการพัฒนาชนบท ซึ่งการอพยพของชาวชนบทที่อพยพเข้าสู่กรุงเทพมหานครนั้น เพราะกรุงเทพมหานครเป็น

ศูนย์กลางของทุกสิ่งจึงมีแรงดึงดูดให้คนชนบทย้ายถิ่นเข้ามา มาก ก่อให้เกิดปัญหาแก่เมือง เป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการให้บริการสังคมต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นควรจะได้มีการพัฒนาเมืองหลักตามภาคต่าง ๆ ให้ได้ผล เพื่อสกัดกั้นกระแสการย้ายถิ่นที่มุ่งสู่เมืองหลวงให้ลดน้อยลง และต้องพยายามกระจายความเจริญลงสู่เขตพื้นที่ยากจนในชนบทให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง และการพัฒนาจะได้ผลต้องอาศัยประชากรชนบทที่มีคุณภาพ

๔.๔.๒ ความต้องการฝึกอาชีพ ความต้องการทำงานมากขึ้น เป็นเครื่องชี้ให้เห็นความต้องการของชาวชนบทในการพัฒนาตนเอง ส่วนใหญ่แล้วคนชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มักเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ขาดความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ดังนั้นรัฐควรจะได้เร่งขยายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้ความรู้และพัฒนาฝีมือแรงงาน ไปสู่เขตชนบทให้ทั่วถึง เพราะนั่นเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่

๔.๔.๓ จากการวิจัยพบว่าชาวชนบทส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ ๔ เพราะระบบการศึกษายังไม่เอื้ออำนวยต่อสภาพของชาวชนบทซึ่งส่วนใหญ่ยากจน ประกอบกับแหล่งการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงลักษณะทางประชากรและสังคมต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส ขนาดครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้ ความคิดหรือแนวทางในการประกอบอาชีพ ความต้องการด้านต่าง ๆ ของชาวชนบท จำนวนเดือนที่ทำงานในรอบปี และอื่น ๆ เป็นการบ่งบอกถึงโครงสร้างแรงงานชนบท สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายบริหารแรงงานในชนบท ซึ่งหมายความว่าสิ่งที่พยายามนำแรงงานชนบทมาใช้ประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ การให้ความคุ้มครองแก่แรงงานที่นำมาใช้อย่างเป็นธรรม การพัฒนาแรงงานเพื่อให้สามารถทำงานที่ให้ผลทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ และการประกันหรือให้ความมั่นคงแก่แรงงาน ด้วยเหตุนี้การบริหารแรงงานจึงมีขอบเขตที่กว้างขวางและมีบทบาทต่อแรงงานตั้งแต่เกิดจนพ้นวัยทำงาน และต้องดูแลไปจนถึงผู้ซึ่งไม่สามารถจะทำงานได้อีกด้วย นอกจากนั้นการบริหารแรงงานไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะนายจ้างและลูกจ้างเท่านั้น แต่ต้องเข้าไปมีส่วนรับผิดชอบในแรงงานอีกส่วนหนึ่ง คือ ผู้ทำงานส่วนตัวและผู้ทำงานให้แก่ครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง รวมถึงผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน เพื่อให้แรงงานเหล่านี้ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ตามจุดมุ่งหมายข้างต้น นอกจากนั้นแล้วการพัฒนาสุขภาพอนามัย การให้การศึกษาและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับชีวิตการทำงาน การพัฒนาฝีมือหรือฝึกอาชีพ ก็นับเป็นการบริหารแรงงานประเภทหนึ่งเช่นกัน

๔.๔.๔ ด้านการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ยังมีความจำกัดในด้านข้อมูลดังที่ได้เสนอในบทที่ ๑ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็คิดว่าผลการวิจัยที่ได้นี้สามารถนำไปปฏิบัติ และเป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปได้ กล่าวคือ จัดเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และนำข้อจำกัดมาแก้ไขปรับปรุงใหม่ ทำให้มีรายละเอียดในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ได้ผลการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของชาวชนบทในการไปทำงานต่างถิ่นที่ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น เช่น ควรมีการนำค่าต้นทุนด้านจิตใจ หรือปัจจัยทาง เศรษฐกิจด้านอื่น ๆ มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาด้วย

นอกจากนั้นน่าจะได้มีการศึกษาถึง โครงสร้างแรงงานชนบท รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่น ในภาคอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเพื่อให้ได้ภาพรวมทั้งประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านแรงงานต่อไป

๔.๔.๕ ในด้านการวิเคราะห์ เพื่อคัดเลือกปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่นตามที่ได้เสนอไว้ในการศึกษาครั้งนี้แล้วอาจจะทำการวิจัยโดยใช้วิธีอื่น ๆ ในทางสถิติได้อีก เช่น การวิเคราะห์อิทธิพล ซึ่งเป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่ใช้ในการประมาณผล (effect) ของตัวแปรตัวหนึ่งที่มีต่อตัวแปรอีกตัวหนึ่ง โดยแบ่งผลของตัวแปรออกเป็น ๒ ประเภทคือ ผลทางตรง (direct effect) และผลทางอ้อม (indirect effect)